

Вільям Ґолдинг — англійський письменник, лауреат Нобелівської премії з літератури. Всесвітню славу він здобув як автор роману «Володар Мух» — справжнього шедевра світової літератури. Це роман-притча, роман-символ, роман-антиутопія... Мабуть, найжорсткіша.

Один із найважливіших творів ХХ століття

Внаслідок авіакатастрофи кілька дітей потрапляють на безлюдний острів, дуже схожий на райський куточок. Безмежний океан, тропічні пальми, кришталеве джерело, тасмична печера... Тут є все, крім дорослих. У маленькій громаді відразу визначаються два лідери. Починається боротьба за владу. І надто скоро діти забувають не тільки про дружбу й порядність, а навіть про людську подобу... Межа, яка відділяє людину від тварини, дуже тонка. І боятися треба не того звіра, що десь зовні. Набагато страшніший той, що всередині в кожного...

www.trade.bookclub.ua

ISBN 978-966-14-9097-9

9 789661 490979

Вільям Ґолдинг
ВОЛОДАР МУХ

Вільям Ґолдинг

ВОЛОДАР МУХ

СВІТОВИЙ БЕСТСЕЛЕР

КЛУБ
СІМЕЙНОГО
ДОЗВІЛЛЯ

Вільям Голдинг

.....

William Golding

WILLIAM GOLDING

Lord of the Flies

A novel

ВІЛЬЯМ ГОЛДИНГ

Володар Мух

Роман

ХАРКІВ **КЛУБ**
2015 **СІМЕЙНОГО**
ДОЗВІЛЛЯ

УДК 821.111
ББК 84.4ВЕЛ
Г60

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Перекладено за виданням:
Golding W. *Lord of the Flies* : A Novel / William Golding. —
London : Faber and Faber Ltd, 1984

Переклад з англійської *Соломії Павличко*

Дизайнер обкладинки *Аліса Франц*

ISBN 978-966-14-9097-9
ISBN 978-966-500-027-6 (англ.)

- © William Golding, Faber and Faber Ltd, 1954
- © DepositPhotos.com / olly18, обкладинка, 2015
- © Shutterstock.com / Ollyu, обкладинка, 2015
- © Hemiro Ltd, видання українською мовою, 2015
- © Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад та художнє оформлення, 2015

Вільям Голдинг та його роман «Володар Мух»

Вільям Голдинг народився 19 вересня 1911 року в містечку Сент-Колумб-Майнорі в Корнвелі. Його батько вчителював у місцевій середній школі. Діставши освіту в Оксфордському університеті, Вільям Голдинг так само працював учителем від 1939 по 1961 рік. Під час Другої світової війни служив у військово-морських силах. 1954 р. вийшов перший роман Голдинга «Володар Мух», який приніс йому славу і визнання в багатьох країнах світу. По тому було написано ряд інших романів: «Спадкоємці» (1955), «Злодюжка Мартин» (1956), «Вільне падіння» (1959), «Шпиль» (1964), «Піраміда» (1967), «Видима темрява» (1979), «Ритуали плавання» (1980), «Паперові люди» (1984), «Близькі палуби» (1987), «Вогонь там, унизу» (1989)¹, декілька повістей, а також кілька книг есеїстики. 1983 року письменник одержав Нобелівську премію в галузі літератури. Помер

---

¹ Романи «Ритуали плавання», «Близькі палуби» і «Вогонь там, унизу» складають трилогію.

Голдинг 1993 року. Українською мовою виходили: «Володар Мух», «Шпиль» (Молодь, 1988), повість «Бог скорпіон» («Всесвіт», № 12, 1988).

«Володар Мух» вважається найвидатнішим твором письменника. Його включено до шкільних програм усіх англomовних країн, він вивчається в університетах багатьох країн світу. «Володар Мух» був задуманий як пародія на відомий англійський твір для юнацтва — роман Роберта Балантайна

Голдинг добре знав цей твір і так само добре знав, що герої цього «шедедру» вікторіанської чемності і пригладженості мало чим схожі на справжніх живих підлітків. Крім того, Голдинг писав антиутопію, маючи за зразок «Ферму тварин» Джорджа Орвела. Сам автор назвав свій роман притчею. Він також запропонував тлумачення її моралі — «єдиний ворог людини — в ній самій»¹.

У XVII ст. англійський моряк Робінзон Крузо опинився на безлюдному острові в Атлантичному океані і прожив там понад двадцять років, не тільки зберігши людський образ, а й вдосконалившись морально. Спираючись тільки на власні сили і знання, він створив на острові модель ци-

---

¹ Golding W. The Hot Gates and other occasional pieces. New York, 1967, p. 88.

вілізації для однієї людини — для себе. Англійські хлопчики, які потрапили на безлюдний острів під час авіакатастрофи, так само спочатку намагаються організувати певну суспільну організацію за зразком тієї держави, яку залишили. Їхній лад має всі ознаки демократії. Великою мірою побудова острівної демократії відповідає здоровим людським інстинктам та вимогам здорового глузду.

Поступово з хлопчиками, які напочатку весело заходяться будувати своє суспільство і демократично вибирають лідера, відбуваються страшні події. Демократія перетворюється на тоталітарне правління самозваного вождя, цивілізована громада обертається на плем'я, а його члени — на диких звірів. У процесі метаморфози гинуть інакодумці. Спочатку вбивають мрійника і філософа Саймона, який розкрив секрет звіра, точніше хлоп'ячих страхів і забобонів, потім трагічно завершується життя Рохи — носія раціоналістичного оптимізму і наукового знання. Наступний на черзі — Ральф, перший демократично обраний ватажок, який, попри всі злигодні і трагедії острівної мікроцивілізації, намагається протистояти деградації, зберегти здоровий глузд і людську подобу.

Ральфа та інших хлопчиків рятують від неминучої загибелі англійські моряки, які повертають хаос назад до цивілізації. Однак цей «щасливий фінал» здається літературною умовністю — врятованим хлопчикам, а також читачам роману вже

.....

відкрилася темрява людського серця, нетривкість раціоналізму й оманливість прогресу.

У «Володарі Мух» Голдинг моделює ситуацію, за якої острівна мікроцивілізація рухається в регресивному напрямі, більше того, письменник переконаний в об'єктивності такого руху. Роман Голдинга у метафоричний спосіб підриває саму ідею здорового глузду, а також раціоналізм як політичну теорію, не здатну захистити людей від звірства. Неспроможність ідей раціоналізму і прогресу стала провідною в подальшій творчості письменника. Ці теми, а також тему темряви людської душі Голдинг досліджував впродовж усієї своєї творчості.

До шедеврів Голдинга також належить роман «Шпиль». Описані в ньому події відбуваються за пізнього англійського середньовіччя. Центральний духовний конфлікт вирішується в характерних для тієї епохи формулах протистояння гріха і праведності. Настоятелю собору Діви Марії Джослінові явилось видіння шпилью над храмом, і він зводить його всупереч здоровому глуздові і фізичним законам.

У цьому творі знайшла відображення переконаність письменника в загальній відносності людського пізнання. Його герой Джослін водночас і релігійний фанатик, і єретик, і праведник, і грішник. Він ясно бачить зло, боїться його, але й сам стає його носієм, до того ж він вершить зло

.....

свідомо, по-єзуїтськи маніпулюючи долями людей, виправдовуючись високою метою. У шпилі сплелися всі символічні лінії роману. Шпиль — не лише довершене творіння людського духу, а й символ життя, в якому нічого не відбувається без гріха, споруда нестійка, позбавлена фундаменту, як і все наше буття. Крім того, цей шпиль, що згубив не одну людину, — це «кам'яний Апокаліпсис», грізна, недобра книга, яка містить страшні пророцтва й перестороги людству.

Доволі важко визначити вчителів або попередників Голдинґа серед англійських прозаїків минулого. До певної міри це Герберт Велс (не як фантаст, а як філософ), а також Джозеф Конрад, автор знаменитого роману «Серце темряви».

У своїх романах і повістях Голдинґ не вигадує ні нових форм, ні якихось особливих художніх прийомів, користуючись відомими і безліч разів випробуваними формами: робінзонадою, романом виховання, дорожнім щоденником тощо. Голдинґ — блискучий майстер романного жанру, хоча перелік його творів не складається з самих тільки шедеврів. Як у кожного письменника, в його літературній кар'єрі були успіхи і невдачі. У своїх кращих зразках його проза вишукано красива. У розвиткові сюжетних ліній та умоглядних ідей завжди спостерігається сувора логіка і взаємопов'язаність. У цій прозі немає випадкових, зайвих слів, усе в ній доцільне і працює на головну

.....

ідею. Голдинг чудово володіє діалогом. У його видимій прозорості і простоті закодовані найскладніші філософські побудови, які не кожен може розшифрувати. Загалом кожен роман Голдинга — загадка, своєрідний код, у якому захищені думки автора. Найголовніші з них повторюються від роману до роману.

Творчість Вільяма Голдинга належить до найоригінальніших і найскладніших явищ англійської прози ХХ сторіччя. В ній набули дальшого розвитку традиції англійського філософського роману, який веде свою історію від «Утопії» Томаса Мора, а також сучасного європейського екзистенціального роману. Трагічний, навіть апокаліптичний голос письменника, який побачив істинне лице людства і спробував застерегти нашу цивілізацію від дальшої дегуманізації, а також колосальний талант прозаїка визначили його місце серед класиків англійської літератури ХХ століття.

Соломія Павличко

Моїм батькові й матері

Розділ 1

ГОЛОС МОРСЬКОЇ МУШЛІ

Ясноволосий хлопчик обережно спустився зі скелі й пробирався до лагуни. Він скинув шкільного светра й волочив за собою в руці, сіра сорочка пристала до тіла, чуб прилип до чола. У смузі потрощених дерев, що довгим шрамом вганялась у джунглі, спека стояла, як у лазні. Він ішов, важко спотикаючись об ліани та повалені стовбури, аж раптом пташка, червоно-жовта з'ява, метнулась угору з відьомським криком; йому луною озвався інший крик:

— Гей, почекай-но!

Куці обабіч виламу захиталися, на землю градом сипонули краплі.

— Почекай-но, — повторив голос, — я зачепився.

Ясноволосий зупинився і підтяг шкарпетки різким автоматичним рухом, що на мить уподібнив джунглі до котрогось із англійських графств. Знову почувся голос:

.....

— Ворухнутися не могу в цих лабетах.

Той, хто говорив, назадгузь вибирався з куців, видираючи в гілок брудну куртку-вітрівку. Його пухкі голі ноги колінами застрягли у колючках і були геть подряпані. Хлопець зігнувся, обережно відчепив колючки й обернувся. Він був нижчий за ясноволосого і дуже огрядний. Ступив крок, нагледівши безпечну місцину, й глянув крізь товсті скельця окулярів.

— А де той, з мегафоном?

Ясноволосий похитав головою:

— Це острів. Так мені, принаймні, здається. А он там, у морі, риф. Можливо, тут узагалі немає дорослих.

Товстун сторопів.

— Був же той пілот. Правда, не в салоні для пасажирів, а в кабіні попереду.

Примруживши очі, ясноволосий уважно оглядав риф.

— А інші діти? — провадив далі товстун. — Дехто з них мав урятуватися. Правда ж?

Ясноволосий рушив до води з якомога недбалішим виглядом. Тим самим він делікатно показував свою нехіть до розмови, але опецьок поспішив за ним.

— Невже тут зовсім нема дорослих?

— Напевно.

Ясноволосий відказував похмуро, та враз його охопила радість — радість здійсненої мрії. Він

.....

став на голову посеред виламу і вишкірився до товстуну, перевернутого в його очах.

— Нема дорослих!

Товстун замислився на хвилину.

— Цей пілот...

Ясноволосий опустив ноги й сів на землю, що курилася парою.

— Мабуть, він відлетів, коли скинув нас. Він не міг тут приземлитися. Літаком на колесах.

— Його збили.

— Він неодмінно повернеться.

Товстун похитав головою.

— Коли ми сідали, я подивився у тее... у вікно. Я бачив іншу частину літака. Там горіло.

І обвів поглядом смугу потрошеного лісу.

— А це наробив фюзеляж.

Ясноволосий простяг руку і торкнув зазублений пень. На хвилину він неначе зацікавився.

— Що з ним сталося? — запитав. — Куди він зник?

— Штормовими хвилями затягло в море. Куди менша небезпека, ніж тоді, коли всі оці дерева падали. У літаку, певно, ще лишалися хлопці.

Він повагався.

— Тебе як звати?

— Ральф.

Товстун сподівався, що й у нього спитають ім'я, та йому не запропонували познайомитися; ясноволосий на ім'я Ральф замислено всміхнувся,

.....

підвівсь і знову рушив до лагуни. Товстун і собі пошкандибав, не відстаючи ні на крок.

— Гадаю, тут наших більше. Ти нікого не бачив?

Ральф похитав головою і пішов швидше. Та раптом перечепився через гілку і гепнув на землю. Товстун стояв над ним і важко дихав.

— Тітуся заборонила мені бігати, — пояснив він, — через дихавицю.

— Дихавицю-здихавицю?

— Еге ж. Я захилюся. У нашій школі тільки в мене одного дихавиця, — сказав товстун не без гордоців. — І окуляри я ношу з трьох років.

Він скинув окуляри, простяг їх Ральфові, кліпаючи й усміхаючись, тоді заходився витирати скельця брудною курткою. Раптом на його блідому обличчі застиг вираз болю і внутрішньої зосередженості. Він витер піт зі щік і мерщій начепив окуляри на носа.

— Ті плоди...

Він озирнув вилам.

— Ті плоди, — пробелькотів він, — мабуть...

Поправив окуляри, відбіг від Ральфа і присів між сплутаним листям.

— Я за хвилину...

Ральф обережно виплутався і крадькома прослизнув між гілками. Коли за мить сопіння товстуна залишилося позаду, він поспішив до останньої перепони між ним та лагуною. Переліз через повалений стовбур і вийшов із джунглів.

.....

Берег наїжачився кронами пальм, наче пір'ям. Вони стояли чи нахилялися, вигиналися проти ясного неба, а їхні зелені пера здіймалися на сто футів над землею. Земля під ними, поросла колючою травою, була розпанахана корінням повалених дерев, укрита гнилими кокосовими горіхами та молодими паростками. Ззаду стояла темна стіна лісу і відкривався простір виламу. Ральф сперся рукою на сірий стовбур і мружив очі від мерехтіння води. Там, десь за милю від берега, біла піна кипіла навколо коралового рифу, далі слалася темна синява відкритого моря. Оточена нерівною дугою коралового рифу, лагуна лежала тихо, наче гірське озеро, мінячись усіма відтінками голубого, сіро-зеленого, бузкового. Смужка піску між пальмовою терасою та морем бігла тонкою лукою невідь-куди, й тільки десь у безмежжі ліворуч від Ральфа пальми, вода та берег зливалися в одну цятку; і, майже видима для ока, плавала навколо спека.

Він сплигнув з тераси. Чорні черевики глибоко вгрузли в пісок, його обдало жаром. Він відчував вагу свого одягу, люто скинув черевики, рвучко зірвав шкарпетки на еластичних гумках. Потім вискочив назад на терасу, скинув сорочку і застиг поміж кокосових горіхів — великих, наче людські черепи; зелені тіні пальм та лісу ковзали по його спині. Він розстебнув блискавку на поясі, стяг із себе штани та трусики і стояв голий, вдивляючись у сліпучий берег та воду.

.....

Зміст

Соломія Павличко

Вільям Голдинг та його роман «Володар Мух»... 5

Розділ 1. Голос морської мушлі 13

Розділ 2. Вогонь на горі... 50

Розділ 3. Хатини на березі 73

Розділ 4. Розмальовані обличчя і довге волосся... 88

Розділ 5. Звір з моря 114

Розділ 6. Звір з неба... 142

Розділ 7. Тіні та високі дерева 163

Розділ 8. Темрява в дарунок... 186

Розділ 9. Обличчя смерті 217

Розділ 10. Мушля та окуляри 232

Розділ 11. Скельний замок 253

Розділ 12. Поклик мисливців... 273

Літературно-художнє видання

ГОЛДИНГ Вільям

Володар Мух

Роман

Головний редактор *С. С. Скляр*
Завідувач редакції *Г. В. Сологуб*
Відповідальний за випуск *О. О. Григор'єва*
Художній редактор *Т. О. Волошина*
Технічний редактор *І. О. Гнідая*
Коректор *І. М. Андрущенко*

Підписано до друку 22.05.2015.
Формат 70х90/32. Друк офсетний.
Гарнітура «Newton». Ум. друк. арк. 11,11.
Наклад 5000 пр. Зам. № .

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
Св. № ДК65 від 26.05.2000
61140, Харків-140, просп. Гагаріна, 20а
E-mail: cop@bookclub.ua

Віддруковано
у ПРАТ «Харківська книжкова фабрика “Глобус”»
61012, м. Харків, вул. Енгельса, 11.
Свідоцтво ДК № 3985 від 22.02.2011 р.
www.globus-book.com

Видавництво Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
www.trade.bookclub.ua

ГУРТОВИЙ ПРОДАЖ КНИГ ВИДАВНИЦТВА

ХАРКІВ

ДП з іноземними інвестиціями
«Книжковий Клуб
“Клуб Сімейного Дозвілля”»

61140, м. Харків-140,
просп. Гагаріна, 20-А
тел/факс +38 (057) 703-44-57
e-mail: trade@bookclub.ua
www.trade.bookclub.ua

Київська філія

04073, м. Київ, просп. Московський, 6, кімн. 35,
тел. +38 (067) 575-27-55
e-mail: kyiv@bookclub.ua

Одеська філія

65017, м. Одеса, вул. Малиновського, 16-А, кімн. 109
тел. +38 (067) 572-44-28
e-mail: odessa@bookclub.ua

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»

служба роботи з клієнтами:

тел. +38 (057) 783-88-88

e-mail: support@bookclub.ua

Інтернет-магазин: www.bookclub.ua

«Книжковий клуб», а/с 84, Харків, 61001

Голдинг В.

Г60 Володар Мух : роман / Вільям Голдинг. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2015. — 304 с.
ISBN 978-966-14-9097-9
ISBN 978-966-500-027-6 (англ.)

Безлюдний острів. Блакитна лагуна. Діти. Рай?.. Саме тут опинилась група підлітків, які внаслідок авіакатастрофи залишилися на самоті, без дорослих. Що може трапитися з людиною на порожньому острові?.. Усе. Діти, які загрались у жорстокість, боротьбу за владу, полювання, війну, дуже швидко забули, що таке порядність, доброта й милосердя... Втратити людську подобу виявилось вкрай легко. Мабуть, тому що під тонким шаром цивілізації в кожному з нас причаївся дикий Звір... Це страшна й напружена, мов напнута стріла, книга. Читати — обов'язково..

УДК 821.111
ББК 84.4ВЕЛ